

§ 113 110/14.00.00/2022

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

Kustavin kunnanhallitus päättää antaa työ- ja elinkeinoministeriölle seuraavan lausunnon otsikkoasiassa:

Esitys on sinällään kannatettava, koska uudistus vahvistaa kuntien elinvoimaa, joustavoittaa palvelurakennetta ja tuo kuntalaiselle lähipalveluksi työllisyys- ja elinkeinopalvelut. Kunnassa pystytään toteuttamaan poikkihallinnollisesti, lähipalveluna ja paikallisuus huomioon ottaen kuntalaisten tarvitsemat, asiakaslähtöiset työllisyys- ja elinkeinopalvelut.

Esitys vie kuntia kuitenkin liian säännellysti kohti suuria yhteistoiminta-alueita, jolloin vaarana on, etteivät paikalliset lähipalvelut lain alkuperäisen tarkoituksen mukaisina toteudu. Esityksessä on vaatimus yhteistoiminta-alueen koosta, joka on vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja ja yhtenäinen työssäkäyntialue. Esitetulle työvoimapohjalle ei ole annettu kattavia perusteluita ja se voi käytännössä rikkoa alueiden luonnollisen työssäkäyntialueen sekä johtaa pienemmissä kunnissa siihen, että kunnan vaikutusmahdollisuudet työttömyyden hoitoon kapenevat, vaikka samaan aikaan kunta joutuu vastaamaan työttömyyden kustannuksista. Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekeekin esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

Tehtävää ei siten tulisi laissa säätää kuntayhtymän tai vastuukunnan hoidettavaksi (kuntalaki 8 §), vaan kyseessä tulisi olla kunnan lakisääteinen tehtävä. Kunta voisi hoitaa tehtävää itse tai kuntalain 8

luvun mukaisin yhteistoiminnan muodoin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhteistoimintamuoto ei rajautuisi vain kuntayhtymään tai vastuukunta-malliin. Se, että järjestämisvastuu määritellään peruskunnille, varmistaa kuntien mahdollisuudet hyödyntää ja saavuttaa uudistuksen kaikki parhaat edut (tiedonsaanti, rahoitusvastuun kannustavuus yms.). Mikäli kunnille jäisi pelkästään rahoitusvelvoite ilman tosiasiallista järjestämisvastuuta, se ei vastaisi uudistuksen tavoitteita.

Vaikuttavan toiminnan näkökulmasta on keskeistä, että työvoima-palveluiden ja yrityspalveluiden synerginen yhteensovittaminen tehdään mahdollisimman joustavaksi. Kuntapohjaisen mallin etu on välitön yhteys muihin palveluihin, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla eli palvelut tukevat yhdessä työllistymisen tavoitetta. Järjestämisvastuun antaminen kuntien yhteistyöorganisaatiolle eriyttäisi työllisyyspalveluihin liittyvän päätöksenteon kunnan muista palveluista, jonka vuoksi tavoite kuntaekosysteemin hyödyntämisestä ei toteudu.

Työllisyydenhoidon palveluita on tärkeää pystyä tarjoamaan lähellä asiakasta. Palveluiden saatavuus lähipalveluina turvataan parhaiten, kun järjestämisvastuu on kunnalla. Etenkin pienet kunnat tuntevat alueensa asiakkaat erittäin hyvin ja osaavat tarjota asiakkaan tilanteeseen sopivia saavutettavissa olevia palveluita paikallisella tasolla.

Pienet kunnat hakeutuvat tarvittaessa luonnolliseen yhteistyöhön palveluiden järjestämisessä ilman lainsäädännöllisiä pakkokeinojakin. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa yhteistyö silloin, kun se on kuntien kannalta tavoiteltavaa ja tarkoituksenmukaista. Yhteistyön esteenä ei saisi olla esimerkiksi se, että yhteistyöhön pyrkivillä kunnilla ei ole yhteistä kantarajaa.

Annetussa esityksessä kunnilla on rahoitusvastuu ja yhteistoiminta-alueella on käytännössä järjestämisvastuu. Merkittävin heikkous esityksessä onkin vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. Tämä jako ja päätösvallan keskittyminen yhteistoiminta-alueelle pienentää yksittäisten kuntien vaikutusmahdollisuuksia oman kuntansa lähipalveluiden toteuttamiseen ja vaikeuttaa tietojenkäsittelyä. Lisäksi annetulla sääntelyllä puututaan kuntien perustuslaissa turvattuihin itsehallinnollisiin oikeuksiin. Jokaisella kunnalla tulee olla oma järjestämisvastuu, jolloin jokaisella kunnalla säilyy vaikutusmahdollisuus kuntansa palveluihin. Kunnat tekevät luonnollisesti jatkuvasti yhteistyötä ja kunnille tulee suoda mahdollisuus luoda itse soveltuvat yhteistyön muodot uudistuksen toteuttamiseen.

Uudistuksen keskeinen tarkoitus eli työvoimapalveluiden siirtäminen kuntien vastuulle, on sinällään kannatettava uudistus. Annetun esityksen mukaisesti tosiasiallisesti vastuu palveluista olisi kuitenkin siirtymässä kokoluokaltaan säännellyille yhteistoiminta-alueille eikä kunnille sekä johtaisi järjestämisvastuun ja rahoitusvastuun eriytymiseen edelle kerrotuin vaikutuksin.

Valtio on esityksen mukaan korvaamassa kunnille uuden tehtävän aiheuttamat kustannukset täysimääräisesti. Rahoitusvastuun kompensoimista poikkileikkauksena yhteen yksittäiseen vuoteen olisi harkittava kuitenkin uudelleen.

Työttömyysturvaetuuksien kompensointi ollaan korvaamassa kunnille poikkileikkaustilanteen mukaisesti ja sen suuruutta ei esityksen mukaan tarkistettaisi myöhemmin. Se merkitsisi, että kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensointi pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Tämä ei kannusta kuntia tehokkaaseen toimintaan ja elinvoiman edistämiseen. Poikkileikkaustilanteeseen perustuva kompensointi ei huomioi väestön kasvun ja vähenemisen trendien aiheuttamaa vääristymää. Esimerkiksi vahvan väestökasvun alue jää nopeasti jälkeen poikkileikkaustilanteen mukaisesta kompensoitiosta. Poikkileikkaustilanteen mukainen kompensointi ei myöskään huomioisi kunnasta riippumattomien talouden suhdannevaihtelujen vaikutusta työttömien määrään ja kunnan rahoitusvastuuseen.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?**
- **kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)**
- **kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus**

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli**
- **eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta**
- **ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta**
- **edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset**

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

Laki palkkaturvalain muuttamisesta;

Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki merityösopimuslain muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

-

Peltola Rauno
Kustavin kunta